

Соціальна робота

адаптація альтруїзм агресивність аліменти ба
байдужість батьківство бідність безробіття важ
скривовуваність волонтерство всесвітня дек
ларация гарантії геронтологія гідність громад
а групи ризику гуманність девіантна поведінк
ка дискримінація добробут дозвілля допомога
мансипація емпатія здоровий спосіб життя
інклюзія інтегра

Social work

ція клієнт кон
іденційність welfare discrimination rea
аргінальність empathy tolerance pare
трація молодь unemployment digni
бдарованість world declaration he
атронаж guarantees volunteerin
піка poverty risk groups hard
ціалізація deviant behavior
перантність humanity
хівець facilitation
силітація margi
спис confid
цінності
нник
ст

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ

ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ

ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ

СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.091:[364-43+37.043.2-056.2/.3-057.86

*Рекомендовано ухвалою вченої ради Факультету дошкільної,
спеціальної та соціальної освіти
(протокол № 6 від 09.12.2020 р.)*

Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей; укладач Петровська К. В. – Бердянськ. 2020. 126 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти. Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів.

The collection consists of materials of Ukrainian scientific-practical Internet-conference «Social-educational dominants of specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education» which defining and explaining trends of increasing of effective specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education. The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, prospectors, lecturers, students.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

УДК 378.091:[364-43+37.043.2-056.2/.3-057.86

© Кафедра соціальної роботи
та інклюзивної освіти,
ФДССО, БДПУ, 2020

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СИСТЕМІ ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Катерина ПЕТРОВСЬКА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

Юлія САФОНЕНКО,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
Бердянського державного педагогічного університету

УДК 373.2.015.31:[364.2:330.544.2

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПОЖИВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті запропоновано шляхи розв'язання проблеми формування у дітей старшого дошкільного віку культури споживання, що знайшло своє відображення у її теоретико-методичному обґрунтуванні та впровадженні відповідних умов. Подано результати проведеної дослідно-експериментальної роботи з перевірки ефективності педагогічних умов формування у дітей старшого дошкільного віку культури споживання; проаналізовано результати дослідження.

The article proposes ways to solve the problem of forming a culture of consumption in older preschool children, which is reflected in its theoretical and methodological justification and implementation of appropriate conditions. The results of the conducted experimental work on checking the effectiveness of pedagogical conditions for the formation of a culture of consumption in children of older preschool age are presented; the results of the research are analyzed.

У нормативних освітніх документах (Закони України “Про освіту”, Про дошкільну освіту”, “Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021р.”, “Базовий компонент дошкільної освіти” тощо) наголошено, що метою сучасної дошкільної освіти є формування різнобічно розвиненої, життєво компетентної особистості, яка здатна діяти у змінюваному довкіллі. Серед завдань виховання й розвитку дітей дошкільного віку виокремлено й такі: формування у дітей дошкільного віку безпеки праці, оволодіння навичками практичної діяльності, основами культури споживання та ін.

Проблема споживчої поведінки людей є науково актуальною в умовах сьогодення. Особливо актуальною є вивчення культури споживання дітей старшого дошкільного віку, адже у вітчизняній та зарубіжній літературі цьому питанню майже не приділялася увага.

З позиції психології, філософії та педагогіки дослідженнями культури споживання займалось багато науковців, а саме: В. Мясіщев, Д. Кікнадзе, В. Радаєв, П. Фресс та Ж. Піаже, А. Леонтєв, А. Здравомислов, Т. Марченко, Ю. Резник, Е. Смірнов, А. Абрамова, Ю. Васильєв, Л. Кураков, А. Нісімчук, І. Сасова, Н. Хроменков, Ю. Шаронін, Б. Шемякін, А. Шпак та ін. Проблемам соціалізації дітей, присвячені дослідження В. Воробйова, О. Волжиніна, І. Дементьєвої, Л. Карцева, П. Козирьова та ін.

Питання формування споживчих знань у дітей старшого дошкільного віку висвітлено в дослідженнях, присвячених економічному вихованню дошкільників (О. Галахова, Т. Галговська, В. Гербова, Н. Грама, Г. Григоренко, Р. Жадан, Н. Кривошея, Ю. Лелюк, Л. Лохвицька, Н. Побірченко, А. Сазонова, І. Сасова, Г. Шатова та ін.).

Однак, більшість дослідників (Дж. Піагет, М. Мескон, І. Альошина та ін.) вважають, що ця вікова категорія не може суттєво впливати на споживчий попит товарів та послуг, адже в силу свого віку діти, на відміну від інших категорій споживачів, мають обмежені можливості у самостійному користуванні грошовими коштами і не володіють знаннями, вміннями і навичками, достатніми для повноцінного порівнювання альтернатив при виборі товарів і послуг. Отже, з точки зору купівельної спроможності, вони не можуть бути названі споживачами в повному розумінні цього слова.

Більшість робіт західних фахівців (А. Furnham, Jones, L. Furby та ін.), які досліджували уявлення дітей про різні сфери економіки, представляють вік дітей від 12-17 років. Зокрема, ряд досліджень спрямований на вивчення споживчих переваг дітей 12-13 років, особливостей їх ставлення до власності, розуміння дітьми ролі грошей, уявлення про підприємницьку діяльність (К. Danziger, A. Straus, R. Sutton, G. Jahoda та ін.).

У рідкісних випадках в роботах деяких з вищеназваних авторів вивчення економічних уявлень дітей про поняття власності і ставлення до грошей, починається з віку 5-8 років. Таке обмеження віку з боку дослідників видається необґрунтованим, так як, на думку автора концепції етичної педагогіки А. Валявського, сензитивним періодом для засвоєння дітьми економічних уявлень є саме період з 5 до 7 років. Ми вважаємо за необхідне, розширити, існуюче розуміння природи і функцій споживчої поведінки розглядом споживчої поведінки дітей старшого дошкільного віку.

Отже, в результаті аналізу наукової літератури з проблеми формування культури споживання дітей старшого дошкільного віку, особливостей їхньої

економічної соціалізації було з'ясовано, що в зарубіжній і вітчизняній соціальній психології соціалізація розглядається як багаторівневий процес. Залежно від критеріїв виділяються вікові стадії соціалізації або стадії включення в трудову діяльність. Також як і щодо стадій, у вітчизняній і зарубіжній психології немає єдиної думки про механізми соціалізації, але все ж більшість авторів виділяють в якості механізмів соціалізації ідентифікацію і наслідування.

Визначено, що соціалізація дітей старшого дошкільного віку має різні спрямованості і види, зокрема, одним з її видів є економічна соціалізація. На даний момент ні в зарубіжній, ні у вітчизняній соціальній психології немає єдиної думки про інститути і стадії проходження соціалізації дітьми старшого дошкільного віку, але всі автори сходяться на тому, що існують значні відмінності соціалізації дітей від соціалізації дорослих, що виражаються в якісному протіканні процесу. Основний пріоритет в розробці даного питання належить зарубіжним дослідникам, які не дивлячись на масштабність і глибину вивчення питання економічної соціалізації дітей, на наш погляд, недостатньо уваги приділяють дошкільному віку, вважаючи дану категорію дітей нездатними засвоїти економічні категорії.

З'ясовано, що споживча поведінка дітей старшого дошкільного віку визначається провідними для даного віку потребами, які на цьому віковому етапі спрямовані на соціальне орієнтування. Процес прийняття рішення може здійснюватися на всіх етапах, а в силу ряду причин деякі етапи дитина може пропускати, такі як безпосередньо процес покупки, що дозволяє нам робити акцент саме на споживчій здатності дітей старшого дошкільного віку, а не купівельній. Також споживча поведінка дітей дошкільного віку, як і поведінка дорослого, піддається впливу соціально-психологічних детермінант, представлених у вигляді культурних чинників, домогосподарства і референтних груп.

На констатувальному етапі дослідження нами було визначено такі завдання: вивчення потреб дітей старшого дошкільного віку як джерела формування споживчих переваг; виявлення особливостей протікання процесу прийняття рішення про покупку дітьми старшого дошкільного віку; вивчення факторів зовнішнього середовища, які впливають на придбання дітьми товарів і послуг; вивчення умов, що визначають накопичення знань і умінь в області споживання.

В результаті дослідження всі випробувані були розділені на два класи: клас активних споживачів і клас пасивних споживачів товарів і послуг. Група пасивних споживачів включає в себе до 64% випробовуваних. Група активних споживачів склала 36% від усіх учасників експерименту. Класи випробовуваних отримали свої назви виходячи з наявності або відсутності постійного досвіду в придбанні товарів і послуг.

Результати аналізу експериментального дослідження особливостей культури споживчої поведінки дітей старшого дошкільного віку як соціальної групи показали, що на споживчу поведінку дітей старшого дошкільного віку впливає наявність вільних грошових коштів, наявність власного досвіду в процесі придбання товарів і послуг, а також доступність джерел економічної інформації. Наявність саме цих показників формує індивідуальні особливості споживчої поведінки у дітей старшого дошкільного віку.

Аналіз результатів констатувального зрізу засвідчив необхідність поглибленої роботи із цього напрямку. Метою такої роботи має стати оволодіння знаннями щодо виховання в дітей ціннісного ставлення до бажань інших людей, прагнення спрямовувати результати власної діяльності на покращення свого життя та близьких людей, уважно ставитися до власних потреб, замислюючись над тим, чи не шкодять вони суспільству й довкіллю.

Упровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти запропонованих занять буде сприяти формуванню основ культури споживання та буде слугувати інструментом перетворення як змісту так і умов роботи з дітьми старшого дошкільного віку. Розроблена методологія дослідження проблеми споживчої культури як регулятора поведінки дошкільників, заснована на системному підході і погляді на дитину як на цілісну особистість, формуванні основ культури споживання.

Отже, загальна характеристика експерименту дозволила визначити такі особливості організації виховної роботи щодо формування споживчої культури у дітей старшого дошкільного віку: робота з дітьми базувалася на засадах дошкільної педагогіки; стимулювала мотивацію, когнітивні риси та діяльність дітей, мала характер виховання культурних звичок; характеризувалася активною участю батьків; побудована з урахуванням сучасних умов закладів дошкільної освіти; спрямовує та стимулює мотивацію до пізнання культури споживання, здійснюється відповідно до діяльнісного підходу в освіті та забезпечує стабільний розвиток дітей старшого дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богдан Т. М. Формування економічного досвіду старших дошкільників // Вісн. Черніг. нац. пед. ун-ту. Сер: Педагогічні науки. 2015. Вип. 125. С. 296–299.

2. Богуш А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі: підручник; М-во освіти і науки України. Київ: Слово, 2008. 403 с. : іл., табл.

3. Грама Н. Г. Економічне виховання особистості дитини-дошкільника. Розвиток особистості дитини дошкільного віку в різних видах діяльності: монографія. Одеса: Вид. Бакаєв В. В., 2013. С. 16–19.

4. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / авт. кол. наук. кер. К. А. Крутій. Запоріжжя: ЛПС, 2016. 160 с.

5. Дитина: програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка [та ін.]; авт. кол.: Г. В. Беленька, Е. В. Белкіна, О. Л. Богінч [та ін.]. 3-є вид., доопрац. та доп. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с.

6. Діденко Л. М. Вчимося рахувати гроші. Київ: Країна Мрій, 2008. 64 с.

7. Довбня А. Ведмедикова крамниця: заняття з економіки для старших дошкільнят // Дошк. виховання. 2013. № 5. С. 34–35.

Катерина ПЕТРОВСЬКА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

Тетяна СЕЛЕЦЬКА,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
Бердянського державного педагогічного університету

УДК 364-787.7-053.3:[37.091.231:004.77

**БЛОГ (ІНТЕРНЕТ-ФОРУМ) ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ
ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ПЕДАГОГА СОЦІАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

У статті запропоновано шляхи розв'язання проблеми організації методичної роботи закладу дошкільної освіти, що знайшло своє відображення у її теоретико-методичному обґрунтуванні та розробці відповідних методичних рекомендацій. Охарактеризовано розроблену методичку по створенню та веденню власного сайту (блогу, Інтернет-форуму) для педагога соціального, з метою організації ефективної методичної роботи закладу.

The article proposes ways to solve the problem of organizing the methodical work of preschool education, which is reflected in its theoretical and methodological justification and the development of appropriate guidelines. The developed methodology for creating and maintaining your own website (blog,